

som blev det første Forslag fra mit Hånd til Del, et betydeligt Reformforslag, med Hensyn til hvilket man havde et godt Grund til at vente en nogenlunde venlig Modtagelse her i Salen, naar jeg erindrer, hvorledes dette Forslag om en omfattende Reform af Skolevesenet blev optaget af dette Things Høitid, forekommer det mig, at man gjør i høi Grad Volds paa Sproget, naar man siger, at der var en mild og venlig Impedekommen fra Thingets Side, som ikke blev bekvæmt fra Ministeriets. Jeg kunne fortsætte paa samme Maade med Hensyn til de andre Love, der ere komne fra mig, og vise, at det er fuldstændig og i høi Grad urigtigt, naar man siger, at Ministeriet ikke er kommet Thinget i Møde. Det er tværtimod atter og atter opløst af mig, at der ved Impedekommen fra Ministeriets Side er sket saa store Forandringer i Forslag, at selv de, der have været de stærkeste Modstandere, f. Ex. det ærede Medlem for Svendborg Amts 3die Valgkreds (S. A. Hansen) i en tidligere Sæssion har erklæret, at vedkomneinde Forslag ved Ministeriets Impedekommen havde faaet en saadan Skikkelse, at det vilde være uforvarligt ikke at tage imod det, ganske som det var tilbuddet. Nej, det er ganske andre Grunde, som have foranlediget Stillingen; det er tydeligt og klart for Enhver, som vil se, og til dem, der ikke vil se, nyttet det ikke at tale; der ved udretter man Intet. For Enhver, der har høit Sæde i denne Sal, vil det være tilstrækkelig klart, at man aldeles har forandret de Principer, man gjenem 20 Aar har fulgt og set Bøkningerne af, og som netop ikke mindst og stærkest ere forvarede af det ærede Medlem for Svendborg Amts 3die Valgkreds, nemlig for det første det Princip, at man skulde søge at komme til at gjøre smaa Skridt fremad, naar man ikke kunde komme til at gjøre de store, man helst vilde gjøre — hvilket atter og atter er blevet indfærpet — og fremdeles det Princip, at man ikke maatte misfænde eller overse, at man, naar Repræsentationen bestaar af 2 Afdelinger, netop fordi den ene Afdeling meget ofte maas komme til at stille sig i bestemt Modsetning til den anden, lidt efter lidt bør søge at bringe det dertil, at denne Modsetning forsvinder. Selve man beværet disse Principer, som i en Række af Aar have været fastholdte i vort konstitutionelle Liv, var man kommen anderledes vidt ogsaa med det nuværende Ministerium. Naar man nu og ligeledes tidligere har indladt sig paa Udtalelser om, ja endog en Slags Karakteriseren — mer eller mindre smagfuld, for ikke at bruge et stærkere Udtryk af tidligere Regjeringers Politik, kan dette have sin forfælseligæ Side. Man kunde maaske finde, at det dog, naar Alt kom til Alt, ikke var den heldigste Maade, hvorpaa man i Repræsentationen traadte op imod Regjeringen, og man kunde finde det mere eller mindre morsomt. Man kunde efter disse Udtalelsers Bestaendighed, og efter den

Maade, hvorpaa de blive fremsatte, finde, at de vare af en saadan Natur, at der egentlig ikke var nogen Dyrkning til at svare paa dem. Man kunde i alt Fald indskrænke sig til den almindelige Besvarelse, som synes at ligge saa overordentlig nær efter de Ytringer, der ere komne frem, at det her viser sig som det ofte har vist sig, at naar Noget i lang Tid har været stillet i Spidsen for vigtige og vanskelige Forholds Afgjørelse, eller — jeg kan sige der med et Ord — naar Noget har høit Rangs i et Ministerium, vil det efterhaanden ikke være saa vanskeligt at opsamle nogen Kritik imod en saadan Mænd. Det er ganske rimeligt, at jo længere en saadan Stilling har været, desto mere kan der i saa Henseende være, som kan gjøres gjældende, og det er derfor forsaavidt i sin Orden, at den, der har været længst paa en Plads, som den i Kongens Raad, maaske finde sig i at være udsat for megen Kritik, medens Mænd, der indkomne senere og senere blive — for at bruge et Udtryk, der er blevet omtalt og brugt her — forhølsvis udflydige. De, som slet ikke have været i denne Stilling, men som maaske gjerne vilde ind i den, stilles da især op som dem, der kunne fyldestgjøre alle mulige og bedste Forventninger. Det er muligt, eller rettere sagt sikkert, at de, naar de komme ind i Stillingen blive mere eller mindre skuffede; thi det ligger i Tingenes uonjængelige Natur, at det maaske blive faaledes. Det kunde altsaa ikke falde mig ind af den Grund, at tage Ordet, men naar jeg nu gjør det, er det i Anledning af et Foredrag, jeg nødig vil karakterisere, og som vi hørte af Rigsdagsmanden for Slagelse (Raubert). Jeg tilstaar, at dette Foredrag var af en saadan Natur, at jeg oprigtigt talt havde ventet, at det ærede Formand ikke havde ladet det gaa hen, men det gifte uden nogenjombestemt Bemærkning. Den Bemærkning, jeg skal gjøre derved, skal virkelig blive overmaade kort og blive holdt meget rolig. Naar det ærede Medlem i den Tonart og med de Ytringer, han brugte, vil fremtræde som Dommer om en Tid, som nu næsten ligger en Snes Aar tilbage — i alt Fald en 15—16 Aar — og vil udtale sig paa en saadan Maade, som han gjorde, er dette det bedste Vidnesbyrd om, hvor lidt han kender til den hele Stilling, som den Gang sandt Sted, eller i alt Fald, hvor lidt han vil tage Hensyn til, hvorledes denne Stilling var beskaffen. Der er dog imidlertid endnu Maenge i denne Sal, som kende denne Stilling, og i ethvert Fald hører jo ogsaa den nu til Historien. Det vil ikke blive glemt der, at den Stilling, som den Gang var tilstede, var omgivet af saa store og overordentlige Vanskeligheder, som man nu med overmaade stor Læshed ser bort fra, og som man tænker sig slet ikke eksisterende. Det ærede Medlem mente, at man blot havde behovet at bruge den ene Recept: „Folkelig Frihed og folkelige Friheder“, affattet i saadanne almindelige Udtryk, som selv under an-